

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput XII. Quænam sit in Angelis futurorum eventuum naturalis cognitio:
ubi de Idolorum Oraculis, & Dæmonum divinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

ut docent memoratus, Ariminenſis, Aegidius Romanus, Argentinas, Clichtovæus, Canus, & alii plures, ita ut etiam Vaſqueſius de hac judicium iſtud protulerit: *Hæc ſententia cæteris probabilior, neque ab eadem recedit S. Thomas in 2. diſt. 11. quæſt. 2. art. 3. ubi ait locutionem Angelorum fieri intellectualibus ſignis.* Atque probari poteſt verbis Anſelmi, qui in cap. XIII. Epistolæ. I. ad Corinth. inquit: *Lingue quibus Angeli loquuntur aliis, intelliguntur aliqui nutus, per quos intimant ſibi viciffim quod voluerunt.* Deinde demonſtratur ratione: Quotiescunque enim aliquid eſt in ſe immediate imperceptibile, nequit manifeſtari niſi per ſigna, ſenſibilia quidem, ſi manifeſtetur creaturis corporeis, ſpiritualia autem, ſi manifeſtetur ſpiritibus: Perceptiones mentium, intimique Angelorum affectus immediate ab aliis Angelis non videntur: Ergo per aliqua ſigna ſpiritualia, quæ ſane nobis occulta ſunt, pateſcere debebunt. Ad hæc: obiectum triplici tantum modo ab intellectu cognoscitur, vel immediate in ſeipſo, vel per ideam aut ſpeciem, vel per ſigna quædam instrumentalia: cogitatio unius Angeli non poteſt manifeſtari alteri neque per ſemetipſam immediate, neque per ſolam ſpeciem ideamque, ut liquet ex dictis: debet ergo manifeſtari per ſigna aliqua, nutusque ſpirituales.

7.
Oppoſitio
cum ſolutione.

Opp. 1. Hæc ſigna, quibus Angeli loquuntur ad invicem aut naturalia ſunt, aut ad placitum: non poteſt dici quod naturalia ſint, alias non libere, ſed neceſſario colloquerentur; neque affirmari poteſt, quod ſint ad placitum, quoniam deberent Angeli aliorum linguam addiſcere, vel ſaltem inter ſe convenire circa huiusmodi ſignorum institutionem & uſum. Nulla itaque ſunt ſigna hæc ſpiritualia. Reſp. naturalia quidem eſſe: at non inde conſequitur Angelos neceſſario, ſemperque invicem loqui; quoniam ſigna naturalia libera poſſunt pro libitu poni, & non poro, eo ſerme pa-

cto quo nos emittimus clamores, ſuſpiria, riſus, nutusque corporeos. Neque dum loquitur Angelus ſinguli illum audirent, niſi forte hæc ſigna exprimeret dum cæteri mentem in illum intenderent, quomodo homine hominem manuum aut capitis nutu alloquente, ſermonem quicquid alio vertit oculos, non intelligit.

Inſiſtes denuo: Si Angeli per ſigna manifeſtant ſibi invicem cogitata; poterunt etiam nobiſcum per eadem loqui, quod certo minime fieri experimur. Reſp. dubitari non poſſe, quin Angeli aliquando nobis bonas vel malas ingerant cogitationes: quod licet ut plurimum fiat corporali impreſſione, ex qua excitatur phantasia; non auſim definire, quod interdum menti noſtræ non illabatur, ſignisque ſpiritualibus plura ſubjiciant, atque commemorent. Quoniam tamen hæc ſigna ignota ſunt nobis, donec ab Angelis civili ſocietate diſjungimur; ſi Angelus in interiori corde aut pia hortatione, aut ſuggeſtione ſagaci iſtud agit, illapſum potius dicemus, quam locutionem. Hæc autem locutio, per quam ab Angelis veritas manifeſtatur, dum mentem corroborat, panditque ea, quæ naturaliter innotefcere nequeunt, appellatur etiam illuminatio. Ex quibus ſequitur inferiorem quoque Angelum poſſe alloqui ſuperiorem, ſed non illuminari iſtum ab illo, quia is non pollet minori vi intelligentiæ. Contra illuminat ſuperior Angelus inferiorem, & quilibet angelus hominem, dum fluente ſcientiæ, quam habet perſpicacior, veluti ſol radios, effundit. Verumtamen ſi Deus inferiori Angelo aliquid ſingulariter revelaret, idque lateret ſpiritus ſuperiores, E. G. Gabrieli Electionem Mariæ in Deiparam; poſſet Angelus inferior etiam ſuperiorem V. G. Michaellem illuminare: quamquam naturali ordine ſpectato probabilius ſit Supremos Angelos quidquid à Deo percipiunt ſubjectis impertiri, ut quæſt. 106. art. 4. docet S. Thomas.

8.
Inſtantia.
cum ſolutione.

C A P U T XII.

Quænam ſit in Angelis futurorum eventuum naturalis cognitio: ubi de Idolorum Oraculis, & Dæmonum divinatione.

S U M M A R I U M.

1. & 2. Præmittuntur notanda.

3. 4. & 5. Probatur, futura contingentia, & Libera ab Angelis naturali ſcientiâ certo prævideri non poſſe.

à num. 6. Uſque ad 10. Solvuntur obſectiones.

à num. 11. Uſque ad 18. Sequuntur annotationes periculoſæ.

F T V.

1.
De Angelo-
rum cog-
nitione circa
futuros
eventus.

FUTURORUM plura sunt genera. Quædam ex necessaria causa pro-
veniunt, & cum ea rata & con-
stanti lege nectuntur, ut cælestium or-
bium conversiones, vicissitudines tem-
porum, itinera siderum, & solis, aut
lunæ eclipses. Quædam causas habent
quidem naturales, sed multas & varias,
quarum nexus, & concursio producit
effectum contingentem; ut sunt plu-
viæ, tempestates, venti, morbi, &
quotquot fortuita dicuntur. Aliqua
ex libero pendent arbitrio, ut bona, vel
mala opera hominum. Aliqua demum
tum liberam, tum naturalem causam
habent, ut bella, privati mores, con-
suetudines, aliaque huiusmodi, quæ
licet à voluntate dependeant, magnum
tamen à cæli temperie, à qualitate lo-
corum, à corporum constitutione ha-
bere videntur impulsus.

2.
Explicatio
ulterior.

Quantum ad futura, quæ necessitate
quadam à suis causis proveniunt, co-
gnoscuntur quidem ab angelis per cer-
tam scientiam, supposito quod illæ cau-
sæ ab alia superiori minime impedian-
tur. Verum absolute loquendo, non
possunt firmissime ab Angelis præcogno-
sci, quia suprema causa aliquando sta-
tam naturæ legem immutat, sistit cæ-
lestium corporum motum, & influxum
avertit. Etenim vivente Josue solem
spatio unius diei constituisse legimus libro
historiarum ejus cap. x. 13. quod ne in-
terpretemur cum Maimonide & Grotio
quasi dictum phrasi poetica, prohibet
Eccli. 46. v. 5. & Is. 28. v. 21. Ad Esaia
preces reductam umbram per lineas,
quibus jam descenderat in horologio
Achaz, retrorsum decem gradibus, nar-
rat cap. 20. v. 11. quartus Regum: &
consimile prodigium patratum meritis
Christianæ Sanctimonialis Ordinis nostri
quamplures tradunt historici. Eclipsim
etiam solis neque in pleniluniis contin-
gere, neque trium horarum durare in-
tervallo, astrorum docet scientia; sed
aliter moriente Christo evenisse testatur
Evangelistarum consensus. Cæterum,
nisi aliter suprema causa disponat, hu-
jusmodi futura Angelis ignota nequa-
quam esse fatemur: ideoque ad alia
coarctanda est disputatio.

3.
Propositio.

PROPOSITIO: Futura contingentia &
libera ab Angelis naturali scientia certo
prævideri, aut prænuntiari non possunt.

Probatur
Angelos cer-
to non præ-
videre futura
contingentia
aut libera.

Assertum primo ex sacris literis pro-
batur. Esaia cap. xli. 23. ita disceptat
Dominus cum idololatriis: *Annuntiate
quæ ventura sunt in futurum, & scie-
mus quia Dii estis vos.* Et cap. xix. 12
Ubi nunc sunt sapientes tui? annuntient

R. P. Berti Theol. Tom. II.

tibi, & indicent quid cogitaverit Domi-
nus exercituum super Aegyptum. Nemo
itaque præter Deum potest infallibiliter
futura prænoscere. Idem tradunt Pa-
tres. Tertullianus in Apolog. cap. xx.
inquit: *Idoneum testimonium divinitatis
est veritas divinationis.* Et Cyrillus lib. 4.
in Joannem: *Nulli alii, quam uni ac soli
naturali Deo futura nosse convenit.* Una
autem est vox cæterorum.

Insiper probatur ratione. Futura
enim, quæ subita, & in fortuna posita
populariter dicuntur, non sunt in suis
causis certa ac determinata, alias non
forent contingentia, sed necessaria: in
suis ergo causis nequeunt præcognosci.
In se ipsis vero non potest illa intueri
intellectus creatus, qualiscunque ille sit;
cum solus Deus ratione æternitatis, in
qua omnia simul complectuntur, ha-
beat objective præterita, & futura quæ-
que præsentia: & hæc præterea videat
in se ipso, tanquam in causa, cui nihil
fortuitum advenit, vel contingens.
Rursus cum istiusmodi futura ex concu-
sione causarum non ordinaria, sed in-
solita variaque oriantur; ideoque ne-
queunt cognosci, quia omnem creatu-
ram latet, quomodo ex Divina præde-
finitione invicem diversæ causæ concu-
rent: ac præterea incertum est, num
istarum causarum connexio solvenda sit
alterius causæ liberæ oppositione. Vi-
demus quippe non raro Sanctorum præ-
cibus & improborum resipiscencia averti
bella, pestilentiam, aliasque calamita-
tes, quæ jamjam impendebant. Ea ergo,
quæ revera contingentia sunt, (nam
plura etiam necessaria videri possunt
casu contingere ignorantibus aptitudi-
nem causarum,) percipiunt quidem An-
geli probabili conjectura, at non per-
spicua firmissimæque notitia.

4.
Probatur ra-
tione.

Futura autem, quæ aut libera sunt,
aut cum libertate connexa, nullam de-
finitam causam habere, neque fato, &
impellente necessitate evenire, unus-
quisque fatetur. Probat apertissimam
hanc veritatem lib. iv. Hexameron
cap. 4. S. Ambrosius, quoniam alias
frustra leges essent propositæ, frustra
pœna decerneretur iniquis, frustra se-
curitas deferretur innoxiiis, frustra agri-
colæ vomerem infigerent arvis, & ma-
num curvæ falci admoherent. Versa-
tur in ore omnium aliud argumentum:
nam sæpe eodem loco, eodemque pun-
cto temporis & horoscopo plures gi-
gnuntur, qui tamen moribus, vita, for-
tunisque sunt omnino dissimiles, &
econtra plures eundem exitum habent,
etsi fuerunt sub diverso horoscopo pro-
creati.

5.
Quid de fu-
turis liberis.

Bb

creati. Præclara sunt, & satis obvia tum profanarum historiarum exempla Procli, & Euristhenis Lacedæmoniorum Regum, qui eodem semine, eodemque fati momento impares omnino moribus, vita, exituque fuerunt; tum literarum Sanctarum, Jacobi & Esau, de quibus præclare Augustinus in v. de Civ. Dei cap. 4. *Tanta in eorum vita fuerunt, moribusque diversa, tanta in actibus dissimilitudo, ut etiam inimicos eos inter se faceret ipsa distantia.* Astra itaque non nihil in mores, ingeniumque nostrum conferre dicenda sunt; sed non semper ea sequitur liberi arbitrii propensio: unde Socrates cuidam cupiditates, & vitia ipsius divinanti fertur respondisse: *Hæc omnia à me prudentia ac virtutum auctoritate superata sunt, & quidquid vitii ex præva concretione corpus habuerat, animi bene sibi conscii divinitas temperavit.*

6. **Obiectio 1.** Opp. 1. Cognoscere futura contingentia non supergreditur rationalis animæ facultatem. Docent enim Gregorius in lib. iv. Moral. cap. 26. necnon Augustinus in xii. de Genes. ad lit. cap. 13. animæ, secundum quod à sensibus corporeis abstrahitur, competere, ut futura prævideat. In cuius rei confirmationem refert Gregorius quemdam legis peritum morti proximum, etsi haberet sepulturæ locum in Templo Transiberino, prænuñtiasse fore se post obitum apud S. Xystum sepulturæ mandandum. Ergo hæc futura facilius cognita habebunt Angeli à corporibus segregati.

7. **Solutio.** Resp. Nego antec. quippe animæ, quæ abstrahitur à sensibus, & à corporeis vinculis jam divellitur, vis quædam inest percipiendi celestium corporum impressionem, quam sensibus immerfa dignoscere non valebat, & ex qua conjecturali experimento futura prænuñciare solet, ut nos ex nube pluviam, & navis gubernator ex vento procellam. Neque aliud affirmant Patres. Ille ergo, de quo Gregorius, potuit ex aeris affectione conijcere pluvias imminere, ob quas cadaver tumulo apud Transiberinos inferendum illuc minime deferretur; sed funeris curatores illud apud Divum Xystum injecta humo recondere.

8. **Obiectio 2.** Opp. 2. In cælis omnia futura descripta sunt: Ea ergo Angeli ibidem conspiciunt. Prob. ant. ex Origene, qui in illud Genes. *Fiant luminaria, & sint in signa, &c.* ait in cælis descripta esse futura quælibet etiam contingentia,

& fortuita: ut affirmant Sixtus Sen. lib. v. Biblioth. Annot. 15. & Eusebius in vi. de Præparat. Evang. cap. 9. Idem habetur in libro, qui inscribitur *Narratio Joseph*, magnæ apud antiquos auctoritatis.

Resp. Luminaria cæli esse tantum signa illorum eventuum, qui necessarii sunt, atque ex causarum determinatione præfixa constantique proveniunt: falsam vero esse interpretationem Origenis, & nullius ponderis ac momenti liber prædictus, quem Athanasius in Synopsi rejicit tanquam apocryphum. Melius Aratus:

idem illas hyemis venientis jussit, & æstus

Signa dare, & quando terras sit tempus arandi.

Opp. 3. Angeli tam boni, quam mali futura cujusque generis identidem prænuñciarunt.

Respondet S. Joan. Damasc. lib. ii. de Fide Orthodoxa cap. 3. *Futura quidem, tametsi nec Dei Angeli, nec demones norint, utrique tamen prædicunt, sed dispari modo. Angeli enim futuros eventus non aliter prædicunt, quam Deo ipsis quæ futura sunt detegente, quo fit, ut ea omnia eveniant, quæ ab ipsis prædicuntur. Demones autem ipsi quoque prædicunt, interdum videlicet, quia ea quæ procul geruntur, cernunt: interdum sola conjectura ducti; ex quo etiam efficitur, ut plerumque mentiantur.* Hæc Damascenus. Sed quum plura possint proferri ex idolorum oraculis, & demonum divinationibus, nonnullas subijcio præceptiones.

NOTATIONES QUÆDAM PERUTILES.

I. Ut Dæmones æmulatores divinitatis facilius homines ad idololatriam & superstitionem inducerent, cum optime noscerent solum Deum habere rerum futurarum plenam certissimamque scientiam, rati sunt callide in sui cultum ignaras cupiditasque gentes adactum iri, si eis quoquomodo se futura præsentire auspicii, oraculis & vaticinationibus suaderent. *Isti igitur impuri spiritus demones sub statuis, & imaginibus consecratis delitescunt, & afflatu suo auctoritatem quasi præsentis numinis consequuntur, dum inspirant vatibus, dum fanis immorantur, dum nonnunquam extorum fibras animant, avium volatus gubernant, sortes regunt, oracula efficiunt plura falsibus involuta,* inquit Minucius Felix in Octavio: &

9. **Solutio.**

10. **Obiectio 3.**

Solutio.

II. **Nota 1.** De Idolorum oraculis & divinatione demonum.

& S. P. Augustinus de Divinat. dæm. cap. 7. interdum etiam templorum suorum mala prædicere affirmat, *ut cultoribus suis suam quasi divinitatem commendent.* Igitur vel hæc sola malorum spirituum vafrities demonstrat notitiam futurorum veram esse notam divinitatis.

12.
Nota 2.

II. Cum idolorum Sacerdotes magnam auspiciis & oraculis gloriam & utilitatem captarent, credimus plura ab illis conficta esse: idque asserimus non sine plurimis, gravissimisque momentis. Non enim oracula ac divinationes coram & in propatulo habebantur, sed in antris, criptisque templorum, nocturno quandoque tempore, adstantibus ædituis, supplicibusque nidore victimarum, cursu in gyrum repetito, vestium mutatione, & horrore loci propemodum insanientibus. Et quidem plura oracula gentilitatis falsa esse scribit Origenes in VII. contra celsum, Eusebius lib. IV. de Demonstratione Evangel. & alii, quos vide in dissert. de Oraculis Antonii Vandalæ. Neque soli Christiani hoc tradiderunt, verum etiam Iamblicus de Mysteriis Aegyptiorum lib. I. cap. 11. Cicero in 2. de Divinat. & Demosthenes, qui Pythiam ait *φιδαντιζων*, id est corruptam à Philippo res ad ejus nutum prædicere. Plura de his apud Cælium Rhodiginum lib. 11. Lect. Antiq. & Vossium lib. de Idololat. cap. 6. Denique etiam ipsi idololatæ vaticinationes Deorum in contemptu habuerunt, ut Alexander pugnaturus adversus Persas, Hector apud Homer. in Iliade, Annibal in Plutarcho, aliique permulti. Valde itaque videtur probabile, idolorum oracula fuisse Augurum, & Sacerdotum inventa.

13.
Nota 3.

III. Si quæ tamen è mutis simulacris fuerunt afflante dæmone reddita, constat ex iis quoque, Angelos naturalis intelligentiæ acumine futura certissime non prænoscere. Scribit enim citato loco Tullius multa oraculorum illorum esse flexiloqua, *ut interprete ageat interprete, & fors ipsa referenda sit ad sortes.* In exemplo erit ambiguum illud Apollinis:

*Perdet Cræsus Halyn transgressus
maxima regna.*

Ex quo colligi nequit, an perdenda fuerint regna Cyri & Persarum, an ipsius Cræsi potius, & Lydiorum. Item aliud ab eodem Apolline responsum Pyrrho:

*Ajo te Acacida Romanos vincere
posse:*

In quo nemonon detegit amphiboliam. In his ergo dæmonum illusio atque inscientia deprehenditur.

R. P. Berti Theop. Tom. II.

IV. Alia interdum reddita sunt læpta magis ac frigida, ut cum Medi in Græciam irrumperent, Athenienses interrogarunt quid tanto impendente malo foret agendum, responditque idolum, *ut manibus ligneis se munirent.* Id vero responsum quo valeret, cum intelligeret nemo, Themistocles, ut refert Cornelius Nepos, persuasit consilium esse Apollinis, ut in naves se, suaque conferrent; eum enim significari murum ligneum. Quare bene, ac sapienter de hoc oraculo scripsit in libro de Divinatione Maximus Tyrius: *Si illis temporibus Athenienses de his rebus non Deum consulissent, sed virum prudentem, qui posset recte expendere vires, quæ ipsis aderant, & apparatus belli in ipsos venientem, & periculum imminens, & salutem semet ostentantem, an vir aliquis talis pejus ipsis consilium dedisset, quam dedit oraculum? Imo, ut ego arbitror, non opus ei fuisset verborum involucro, & voce muri ambigua, sed sic locutus esset: Hos lapides, hæc ædificia, Athenienses, concedite barbaris. Vos autem cum omni familia, cum liberis, cum libertate & legibus ite in mare. Excipiant vos trieres, quæ & vos servare possunt portando, & vincere hostes pugnando. Cur ergo homines oracula adeunt, neglectis consiliis sui similibus?*

14.
Nota 4.

V. Nonnunquam dæmones divinare videntur, & occulta nobis revelant, neque tamen futura prospiciunt. Contingit id, ut Augustinus docet lib. de Divinat. Dæmonum ex tribus causis, aerii corporis sensu, celeritate motus, & rerum experientia. Ac de prima causa dictum est cap. x. opp. 4. *Celeritate*, inquit ibi tertio cap. S. Pater, *Angeli cursum ferarum, & volatum avium incomparabiliter vident.* Nil ergo mirum si statim nunciant, quæ in regionibus exteris, & longinquis eveniunt. Hoc pacto, ut scribit Cedrenus dæmones captas Siracusas pastoribus indicarunt, & Cræso responsum dederunt de carne testudinis, ut refert lib. 11. cap. 12. Rhodiginus.

15.
Nota 5.

VI. Experientia autem multa quidem noverunt, quæ proinde absque ullo prorsus miraculo prænunciant, ut rustici pluvias, dum ranæ, ut inquit Cicero ad Atticum, *πυροπεισιγιν*.

16.
Nota 6.

VII. Accipiunt aliquando potestatem immittendi morbos, vitiandi morbidumque reddendi aerem, & perverfis amatoribus terrenorum commodorum malefacta suadendi: atque ita infirmitates, pestilentias, & bella prædicunt: eo ferme pacto,

17.
Nota 7.

Bb 2

paſto, quo medicus in corporis humani temerie bonas, ſeu malas prævidet, valetudines. Prænunciant ex adverſo harum calamitatum finem, ſi vellent à nocendo deſiſtere. Sed etiam hæc, quæ in ſuis diſpoſitionibus prævident, non ſemel ex improviſo ac repente mutantur, quia *deſuper aliquid jubetur, quod eorum conſilia cuncta perturbet.* Hoc paſto fallitur etiam Medicus arte ſua, falluntur agricolæ, falluntur nautæ: quorum exempla appoſite Auguſtinus refert quinto & ſexto capite ejusdem libri. Atque hoc eſt diſcrimen inter prædictiones Divinas, ac dæmonum: quod Deus in ſui diſpoſitione non fallitur, neque poteſt ab exteriori cauſa impedi: dæmon vero, niſi poteſtatem accipiat, nihil adoritur. & quæ diſponit, Dei nutu invertuntur ſæpenumero, & immutantur.

18.
Nota 8.

VIII. Denique nonnulla prædicunt, etiam in ſui perniciem, non cognitione propria, ſed auditis Prophetarum vaticiniis, quæ nunc manifeſtant, neignari victique putentur; nunc aſtute reticent, ne incipiant ab hominibus de-

feri atque contemni. Hoc paſto non ignorantes verba Domini apud Sophoniam cap. II. 11. *Attenuabit omnes Deos terræ; everſionem templorum ſuorum aliquando prænunciarunt, ut cap. VII. citati libri docet S. Pater: ideoque dæmones, id eſt Divinantes, magno cum dedecore facti ſunt ex eloquiis prophetarum, vel ex oraculis Angelorum.* Has omnes præceptiones tradit capite viceſimo ſecundo Apologetici Tertullianus his verbis: *Diſpoſitiones Dei nunc Prophetis concionantibus excerptunt, & nunc lectionibus reſonantibus carpunt. Ita & hinc ſumentes quasdam temporum ſortes furantur divinationem. In oraculis autem quo ingenio ambiguitates temperent in eventus, ſciunt Creſſi, ſciunt Pyrrhi. Habent de incolatu aeris, & de vicinia ſiderum, & de commercio nubium cæleſtes ſapere paraturas, ut & pluvias, quas jam ſentiunt, repromittant. Lædunt primo, dehinc remedia præcipiunt ad miraculum nova, ſive contraria, poſtque deſinunt lædere, & curæ creduntur.* His ergo præceptis divinationes, & oracula dæmonum refutato.

C A P U T XIII.

De altera Angelorum proprietate, id eſt flexibili voluntatis arbitrio.

S U M M A R I U M.

1. & 2. Præmittuntur notanda.
à num. 3. uſque ad 10. Reſolvuntur quæſtio-

nes omnes, quæ circa amorem, & voluntatem Angelorum inſtitui poſſunt.

1.
De flexibili
voluntatis
arbitrio An-
gelorum.

POLLENT ſpirituales ſubſtantiæ non ſolum percipiendi & intelligendi facultate, ſed etiam amandi, & volendi: & hanc *voluntatem* communiter appellamus. Fertur hæc amore in bonum; atque, ut dictum eſt cap. ultimo lib. 4. in bonum in communi, & in perfectum ac ſummum cognitum omnimoda claritate in ſe ipſo, trahitur neceſſitate, neque aliam habet libertatem niſi *libertatis*, eoquod tale bonum ei proponatur abſque indifferentia iudicii. Sed circa obſectum particulare, ſive creatum ſit & aliqua ex parte imperfectum, ſive ſummum etiam & incommutabile cognitum *abſtractivè*, non perſpicuitate pleniffima, habet cum mutabilitate iudicii veram propriamque libertatem indifferentiæ. Hanc ſub omni gratia quantumvis vivida & efficaci in viatoribus hominibus permanere, adverſus Janſenianos Catholica definit Eccleſia. In Angelis ſanctis, piisque animabus, Deum videntibus facie ad faciem,

quemadmodum iudicii flexibilitas, ita arbitrii indifferentia minime reperitur. Licet tamen Beati in amore Dei, quem lumine gloriæ conſpiciunt nullam habeant indifferentiam, in cæteris omnibus liberimi ſunt; non tamen mereri poſſunt, ſaltem eſſentiale præmium, quia jam ad terminum pervenerunt: ut docet Magiſter Sentent. lib. IV. diſt. 5. S. Thomas ibidem q. 2. art. 1. Bellarminus lib. V. de Grat. & lib. arbitrio cap. 14. alique Theologi. Ea in beatis neceſſitas amandi Deum eſt eſſentialis & phyſica, quia Deum videntes omni claritate, non habent iudicium indifferens, quod requiritur ad eſſentiam libertatis indifferentiæ. Res in dæmonibus pauliſper diverſa eſt: Hi peccant ex neceſſitate duntaxat morali, cui abſolute reſiſtari poſſent, ſi vellent; ſed propter obſtinationem nunquam uſuri ſunt liberæ poteſtatis arbitrio: quare vere peccant, ſed pœnam eſſentialem mereri non poſſunt, cum ſint in termino, atque eſt in eis ad cumulū pœnæ maligna ipla voluntas.

Ha-